MET *DELPHER* TERUG IN DE TIJD

BACK IN TIME WITH *DELPHER*

Marcel van der Voort

Delpher is een database waarin miljoenen gedigitaliseerde kranten, boeken en tijdschriften te vinden zijn, en die bijgevolg een *mer à boire* is voor iedereen die in cultuur en geschiedenis is geïnteresseerd. Het instellen van filters voor je zoektocht is in een handomdraai gebeurd en vervolgens verschijnt er in een volgende handomdraai een overzicht van de plaatsen waar je zoekterm is aangetroffen. Na de gewenste hyperlink te hebben aangeklikt, kom je terecht op bijvoorbeeld de krantenpagina waarop je trefwoord te vinden is. Met selectiegereedschap kun je het artikel omkaderen en als plaatje of tekstbestand binnenhalen. Het scannen van de bestanden is soms niet optimaal gebeurd, want veel bronnenmateriaal is erg oud – je start in de zeventiende eeuw – en kent behalve een afwijkende spelling waardoor het scanprogramma op het verkeerde been kan worden gezet, ook lettertekens die in onbruik zijn geraakt, zoals de lange S die wel erg veel lijkt op onze huidige f. Dat de h, r, m en n lastig te scannen letters zijn, weet iedereen die wel eens een tekst op de glasplaat van zijn scanner legt. Maar dat neemt niet weg, dat de fouten in het tekstbestand snel te herstellen zijn, al dient het aanbeveling de oorspronkelijke tekst even bij de hand te houden voor controle. En dat levert uiteindelijk teksten op die een prachtig inkijkje geven in de mores van lang geleden. Ik heb in *Delpher* ‘slangen’ ingetypt en ik wil u het resultaat van dat typewerk niet onthouden. Enne, ik ben van de originele spelling afgebleven!

Slangen

De nieuwe weg ten westen van den aloon-aloon alhier is thans aan beide zijden zoo dicht begroeid dat de slangen die er een veilige schuilplaats hebben gevonden, zeer tot last van de bewoners der huizen langs den weg.

Marcel van der Voort

Delpher is a database in which millions of digitized newspapers, books and magazines can be found, and which is therefore a never-ending story for anyone interested in culture and history. Setting filters for your search is done in an instant and then an overview of the places where your search term was found appears in the next instant. After clicking on the desired hyperlink, you will end up on, for example, the newspaper page on which your keyword can be found. You can use the selection tool to frame the article and import it as an image or text file. Scanning of the files was sometimes not done optimally, because a lot of source material is very old - you start in the seventeenth century - and apart from a different spelling that can put the scanning program on the wrong track, it also has characters that have fallen into disuse, like the long S which is very similar to our current f. Anyone who ever places a text on the glass plate of his scanner knows that the h, r, m and n are letters difficult to scan. But that does not alter the fact that the errors in the text file can be quickly corrected, although it is recommended to keep the original text at hand for checking. And that ultimately results in texts that provide a wonderful insight into the mores of long ago. I typed in ‘snakes’ in Delpher

Zoo werden bij den Heer H. reeds 3 slangen van de vergiftigste soort gedood.

Bron: *De locomotief; nieuws-, handels- en advertentieblad*. Semarang, 03-12-1900, p. 2. Geraadpleegd op Delpher op 15-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010298387:mpeg21:p002

Gevecht met slangen
Drie bewakers, die in de Central Parkdiergaarde te New-York geneesmiddelen moeten inspuiten aan de reuzenslangen, hebben een vreeselijken strijd moeten leveren tegen deze dieren, waarvan er drie plotseling razend waren geworden. De slangen poogden hen herhaaldelijk bij de keel te grijpen. Twee van de bewakers werden er gekwetst. Met toegesnelde hulp kon men de slangen eindelijk bemachtigen en ze de geneesmiddelen toedienen.

Bron: *Limburger koerier*. Heerlen, 07-06-1904. Geraadpleegd op Delpher op 15-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB23:001145120:mpeg21:p00006

Slachtoffers van wilde dieren.
In een land waar wilde dieren en slangen — vooral slangen — nog vrij spel hebben, is het gevaarlijk leven. Dat leert de jongste statistiek van Britsch-Indië, die dezer dagen verschenen is. Daaruit blijkt dat in het jaar 1904 door wilde dieren en slangen gedood zijn 24.034 personen, waarvan 21.880 door slangenbeten. Door tijgers kwamen om het leven 796 menschen; door luipaarden 339; wolven 244 en door andere dieren 728. Bengalen levert de hoogste cijfers. Er werden 98.582 stuks vee gedood, waarvan 42.512 door luipaarden. De tijgers volgden met 24.037, terwijl slangen 10.000 stuks vee doodden. Maar aan den anderen kant werden er 65.146 slangen uit den weg geruimd en 16.121 wilde dieren, waarvoor te zamen ruim ƒ 87.000 premie werd betaald.

Bron: *De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad*. ‘s-Hertogenbosch, 21-09-1906, p. 1. Geraadpleegd op Delpher op 15-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010298387:mpeg21:p002

Snakes
The new road west of the aloon-aloon here is now so densely overgrown on both sides that the snakes that have found a safe hiding place there, are a great nuisance to the inhabitants of the houses along the road. For example, 3 snakes of the most poisonous kind have already been killed at Mr. H.’s house.

Source: *De locomotief; nieuws-, handels- en advertentieblad*. Semarang, 03-12-1900, p. 2. Consulted on Delpher on 15-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010298387:mpeg21:p002.

Fight with snakes
Three guards, who have to inject medicines into the giant snakes at the Central Park Zoo in New York, had to fight a terrible battle against these animals, three of whom had suddenly gone berserk. The snakes repeatedly tried to grab them by the throat. Two of the guards were injured. With help rushed in, the snakes could finally be overpowered and the medicines administered.

Source: *Limburger koerier*. Heerlen, 07-06-1904. Consulted on Delpher on 15-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB23:001145120:mpeg21:p00006

Victims of wild animals
In a land where wild animals and snakes — especially snakes — still have free reign, is the dangerous life. This is shown by the latest statistics from British India, which these days have been published. It shows that in the year 1904 wild animals and snakes killed 24,034 persons, of which 21,880 by snake bites. Tigers killed 796 people; leopards killed 339; wolves 244 and other animals 728. Bengal provides the highest figures. 98,582 head of cattle were killed, of which 42,512 by leopards.

raadpleegd op Delpher op 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010986608:mpeg21:p001

De strijd om het bestaan
Uit Londen wordt d.d. 25 Augustus geschreven: Een juist gepubliceerd blauwboek toont, dat in 't jaar 1898 in Indië niet minder dan 25.166 menschen door slangen en wilde dieren gedood werden en dat de menschen door het dooden van 19.776 roofdieren en 108.385 vergiftige slangen revanche namen, waarvoor belooningen ter waarde van 80.586 gulden betaald werden. Gedurende de laatste tien jaren werden zulke belooningen voor het dooden van 167.441 roofdieren en 1.947.708 vergiftige slangen gegeven ; het is echter desniettegenstaande niet geluk het gemiddelde jaarlijksche aantal der menschen offers beneden de 25.000 te brengen. Verreweg de gevaarlijkste zijn de Cobra di Capello en de andere vergiftige slangen; zij kostten in 1898 21.901 menschen-levens, 927 doodde de tijger, 394 de panter, 462 troepen wolven en 1482 de rest der carnivoren.

Bron: *De Tijd; godsdienstig-staatkundig dagblad. 's Hertogenbosch, 08-09-1900, p. 1.* Geraadpleegd op Delpher op 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010407476:mpeg21:a0092

Vliegende slangen
Evenals men vliegende visschen heeft, kent men tegenwoordig ook vliegende slangen. De Engelsche reiziger A. Shelford vond deze op Sumatra (dat ook de vliegende kat herbergt). Jammer genoeg noemt Shelford den naam niet. Deze slangen schijnen het kunstje te hebben afgezien van de vliegende kat, want evenals deze laten zij zich van uit den top van een hoogen boom in schuinsche richting in het water of op den bodem vallen zonder eenig letsel te bekomen. Shelford ontdekte dat de buikschilden van die slangen aan beide zijden een naad hebben, een soort van scharnier, waardoor deze schilden kunnen ombuigen. Vóór den sprong trekt de slang het middelste

The tigers followed with 24,037, while snakes killed 10,000 head of livestock. But on the other hand, 65,146 snakes were eliminated and 16,121 wild animals, for which a total sum of more than ƒ 87,000 was paid in premium.

Source: *De Tijd: religious-political daily newspaper*". 's-Hertogenbosch, 21-09-1906, p. 1. Retrieved from Delpher on 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010986608:mpeg21:p001

The struggle for existence
From London it is written on August 25: A blue book just published shows that in the year 1898 in India no less than 25,166 men were killed by snakes and wild beasts, and that man took revenge by killing 19,776 beasts of prey and 108,385 venomous snakes, for which rewards worth 80,586 guilders were paid. During the last ten years such rewards have been given for killing 167,441 predators and 1,947,708 venomous snakes; but it was not accomplished, nevertheless, to bring the average annual number of human sacrifices below 25,000. By far the most dangerous are the Cobra di Capello and the other venomous snakes; in 1898 they cost 21,901 human lives, 927 were killed by the tiger, 394 by the panther, 462 by packs of wolves, and 1,482 by the rest of the carnivores.

Source: *De Tijd; godsdienstig-staatkundig dagblad. 's Hertogenbosch, 08-09-1900, p. 1.* Consulted on Delpher on 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010407476:mpeg21:a0092

Flying snakes
Just as there are flying fish, nowadays flying snakes are also known. The English traveller A. Shelford found it in Sumatra (which is also home to the flying cat). Unfortunately, Shelford does not mention the name. These snakes seem to have copied the trick from the flying cat, for like these they drop obliquely from the top of a tall tree into the water or to the bottom without any injury. Shelford discovered that the ventral shields of those snakes have a seam on

gedeelte van die buikschilden sterk in, zoodat het gewoonlijk cilindrische lichaam naar boven gekromd wordt. Die houding en de omgebogen schilden werken als een valscherm, waardoor de slang langzaam door de lucht glijdt en zacht op den grond neerkomt.

Bron: *Het Vaderland*. Zaterdag 14 November 1908, No. 317. Geraadpleegd op Delpher op 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB15:000653310:mpeg21:p00002

Slangen-invasie

Seymour, een stadje omstreeks 130 K.M. van Melbourne, lijdt thans onder een invasie van slangen. Huizen, winkels en zelfs politie-bureaux worden door de reptielen bezocht en in een week zijn 500 slangen gedood. De plaag is vermoedelijk te wijten aan het buitengewoon warme weer, dat volgde op overstroomingen. Toen het water wegtrok, bleven honderden slangen in de boomen hangen. Niemand durft zonder stok uit te gaan en de vrouwen en kinderen leven in een voortdurende vrees. In de straten maken honden en katten jacht op de slangen. Tijdens een concert in een van de parken van de stad kwamen plotseling een groot aantal slangen op de muziek af, die trachtten de toehoorders die in het gras zaten aan te vallen. Vele slangen moesten dit met den dood bekoopen.

Bron: *De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad*. 's-Hertogenbosch, 09-01-1935, p. 7. Geraadpleegd op Delpher op 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010540117:mpeg21:p007

both sides, a kind of hinge, that allows these shields to bend. Before the jump, the serpent strongly retracts the middle part of those ventral shields, so that the usually cylindrical body is curved upwards. That position and the bent shields act like a parachute, causing the snake to slide slowly through the air and land softly on the ground.

Source: *Het Vaderland*. Zaterdag 14 November 1908, No. 317. Consulted on Delpher on 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=MMKB15:000653310:mpeg21:p00002

Snake invasion

Seymour, a town about 130 KM from Melbourne, is now suffering from an invasion of snakes. Homes, shops and even police stations are visited by the reptiles and 500 snakes have been killed in a week. The plague is believed to be due to the unusually hot weather that followed flooding. When the water receded, hundreds of snakes were left hanging in the trees. No one dares go out without a stick and the women and children live in constant fear. In the streets, dogs and cats hunt the snakes. During a concert in one of the city's parks, a large number of snakes suddenly approached the music and tried to attack the audience sitting in the grass. Many snakes had to pay for this with their deaths.

Source: *De Tijd: godsdienstig-staatkundig dagblad*. 's-Hertogenbosch, 09-01-1935, p. 7. Consulted on Delpher on 14-02-2023, https://resolver.kb.nl/resolve?urn=ddd:010540117:mpeg21:p007